

ראשית חכמה שער הקדושה פרק י"ז
(כ) הַכֹּפֵּץ: שאין לה דבר שלא יתקן בתשובה. ומה שפרשו בזהר שאינו תלוי בתשובה, הוא שתשובתו קשה². ואף זה מכלל קשי התשובה, שמראים לו שאינו תלוי בתשובה. ואין לה דבר שעומד בפני התשובה. ואף אם שמעת: שובו בנים שובבים חוץ מפלוני, כענין אלישע אחר (מגיגה טו, ב) – אל תחוש! שהרי אלישע אחר סוף סוף נתקבל (ט"ז ע"ג), אפלו שלא שב; כל שכן אם היה שב, שהיה מועיל לו יותר ויותר. אלא שסגרו דלתי התשובה בפניו, והיה צריך להפציר עד יפתח הפתח. וזהו מה שאמרו ז"ל (פסחים פו, ג): כל מה שיאמר לה בעל הבית עשה חוץ מצא. בעל הבית – דהינו הקדוש ברוך הוא. כל מה שיאמר לה עשה – מהמצות עשה חוץ מצא. שאם יאמר לה: צא מביתי ואל תכנס, כענין אלישע אחר – אל תשמע לו, אלא תכנס בתשובה. כי זה חשקו של בעל הבית, אלא שמטעה אותו.

משך חכמה דברים ט, כג

תלחמו... (ולא שמעתם) ותמרו את פי ה' ותזידו ותעלו (ההרה"י), שזה לא היה מחסרון אמונה¹ בכח והשגחת השי"ת, רק היו סבורים על דרך שפירשו¹ (פסחים פו, ב): 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא', שאם ידחוהו מתשובה² כמו לאחר³, לא ישמע, וישוב⁴. כן היה בדמיונם כי השי"ת מנסה אם ימסרו נפשם ונשמתם גם יחד למלאות רצונו האמיתי כי יבואו לארץ⁵, ודו"ק.

צדקת הצדיק אות מו

נסתכל עד עקבתא דמשיחא ולכך ידע סוד זה. [פירוש כידוע מלכות הוא כנסת ישראל, וכתר הוא שורש רצון הש"י, ורוצה לומר ממשלה מעצמו בלי רצון הרוצים, והתקרבות כנסת ישראל מעצמם. והם לא הצליחו בזה מפני שאכלוה פגה, כמו שאמרו ז"ל (סוטה מט:): בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגא, שאז הוא העת לזה [ולעתיד – נקבה תסובב גבר ואין כאן מקומו]. ולכך אמר להם משה והיא לא תצלח נראה שעצה היא אלא שלא תצלח, ודייק והיא, שבכל מקום דרשו רז"ל היא ולא אחרת, שיש זמן אחר שמצליח והוא זמננו זה שהוא עקבי משיחא.

(כ). אבל על זה אמרו הקדמונים מאמר חז"ל (בפסחים פו:): כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא. ולא לחנם כתבה תורה ענין המעפילים בפרשת שלח, אשר כבר האמינו בדברי משה, ולמה לא שמעו לו בזה שאמר להם אל תעלו וגו', אלא שהם חשבו שזה בכלל חוץ מצא. ועיין בזהר (ח"ג קס.) המליץ כל ענין מרגלים על התורה, והיה העונש שלא ישיגוה. ועל זה העפילו לעלות אף נגד רצון השי"ת, כמו שאמרו ז"ל (סנהדרין קה.) חוצפתא מלכותא בלא תגא⁹. [ולמדוה מבלעם שאח"כ הסכים הש"י, כי בלעם